

Kielce, dnia 29 maja 2025 r.

Znak:SO.I.431.6.2025

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

**Pani Beta Buła
Wójt Gminy Czarnocin**

Kontrolę w Urzędzie Gminy Czarnocin przeprowadzili w dniu 9 maja 2025 r. pracownicy Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach:

- Agnieszka Skrzyniarz – inspektor wojewódzki - kierownik zespołu kontrolerów
- Edyta Piotrowska-Cholewa – Kierownik Oddziału ds. Nadzoru i Obywatelstwa Polskiego – członek zespołu kontrolerów

na podstawie pisemnych upoważnień do kontroli nr-y: 327/2025 i 328/2025 wydanych z upoważnienia Wojewody Świętokrzyskiego przez Dyrektora Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców ŚUW

Zakres kontroli i okres objęty kontrolą:

- I. - sposób sporządzania aktów stanu cywilnego: urodzeń, małżeństw, zgonów w trybie zwykłym;
 - sposób gromadzenia akt zbiorowych dla aktów sporządzonych w trybie zwykłym (*akta zbiorowe: dokumenty stanowiące podstawę sporządzenia aktów stanu cywilnego i zamieszczania w nich późniejszych wpisów*).
- II. - sposób sporządzania aktów stanu cywilnego: urodzeń, małżeństw, zgonów w trybie szczególnym (transkrypcja, odtworzenie, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w polskim rejestrze stanu cywilnego);
 - sposób gromadzenia akt zbiorowych dla aktów sporządzonych w trybie szczególnym (*akta zbiorowe: dokumenty stanowiące podstawę sporządzenia aktów stanu cywilnego i zamieszczania w nich późniejszych wpisów*);

- prawidłowość zamieszczania wzmianek dodatkowych i przypisków na podstawie orzeczeń sądów państw zagranicznych lub rozstrzygnięć innych organów państw zagranicznych.

III. - sposób przechowywania dokumentów tj. ksiąg papierowych stanu cywilnego, akt zbiorowych, blankietów odpisów i zaświadczeń (bezpieczeństwo ich przechowywania);

- sposób wykorzystania blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r.

Zgodnie z § 18 Zarządzenia Nr 132/2019 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 8 listopada 2019 r. w sprawę szczegółowych warunków i trybu przeprowadzania kontroli zewnętrznej przez pracowników Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach obowiązuje następująca skala ocen kontrolowanej działalności:

- 1) ocena pozytywna – gdy w zakresie objętym kontrolą nie stwierdzono jakichkolwiek nieprawidłowości lub uchybień, albo gdy stwierdzone uchybienia miały wyłącznie charakter formalny i nie powodowały następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonania zadań,
- 2) ocena pozytywna z uchybieniami – gdy stwierdzone w toku kontroli uchybienia występowały w sposób powtarzający się, lecz miały one charakter wyłącznie formalny i nie powodowały następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonania zadań,
- 3) ocena pozytywna z nieprawidłowościami – gdy stwierdzone nieprawidłowości nie przekraczały założonego dla kontroli progu istotności (ze względu na charakter, wartość lub kontekst), albo progu istotności ustalonego na podstawie cech ilościowych i jakościowych, założonego dla kontroli wykonania zadań,
- 4) ocena negatywna – gdy stwierdzone nieprawidłowości przekraczają założony dla kontroli próg istotności (ze względu na charakter, wartość lub kontekst), albo próg istotności ustalony na podstawie cech ilościowych i jakościowych, założony dla kontroli wykonania zadań.

Kontrolą objęto:

I. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie zwykłym

II. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym (transkrypcja zagranicznego aktu stanu cywilnego, odtworzenie treści zagranicznego aktu stanu cywilnego, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w polskim rejestrze stanu cywilnego) oraz uznawanie orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych

III. przechowywanie dokumentów, wykorzystywanie blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń

Wykonanie zadań w Urzędzie Stanu Cywilnego w Czarnocinie oceniam:

Ad. I - pozytywnie

Ad. II – pozytywnie z jedną nieprawidłowością

Ad. III – pozytywnie

Kontrola miała na celu ocenę czy sporządzanie aktów stanu cywilnego w trybie zwykłym oraz w trybie szczególnym oraz zamieszczanie wzmianek dodatkowych i przypisków na podstawie orzeczeń sądów państw zagranicznych lub rozstrzygnięć innych organów państw zagranicznych odbywają się zgodnie z przepisami prawa, tj.: ustawą z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2025 poz. 594 zwaną dalej Pasc), ustawą z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2020 poz. 1359 ze zm. zwaną dalej Krio), ustawą z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 572), ustawą z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.) oraz aktami wykonawczymi, w tym szczególnie Rozporządzeniem MSW z 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (t.j. Dz. U. 2015 poz. 225 ze zm.), Rozporządzeniem Ministra Cyfryzacji z dnia 29 maja 2023 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. 2023 poz. 1023), Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 6 grudnia 2023 r. w sprawie wzorów karty urodzenia i karty martwego urodzenia Dz.U. 2023 poz. 2733), Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2023 r. w sprawie wzoru karty zgonu (Dz.U. poz. 2734); ustawą z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz.U. 2023r. poz. 773) oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2023 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2024 (Dz.U. 2023 poz. 2747); Rozporządzeniem Rady (WE) Nr 2201/2003 z dn. 27 listopada 2003 dotyczącym jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz. U. UE.L. 2003.338.1 ze zm.), Rozporządzeniem Rady (UE) nr 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (Dz.U. UE. L. 178/1), konwencjami wielostronnymi i bilateralnymi, w tym Rozporządzeniami WE w sprawach z zakresu rejestracji stanu cywilnego. Ocenia podlegał także sposób wykorzystania blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń oraz sposób przechowywania dokumentów tj. ksiąg papierowych stanu cywilnego, akt zbiorowych, blankietów odpisów i zaświadczeń (bezpieczeństwo ich przechowywania, w tym zachowanie zasad bezpieczeństwa przechowywania dokumentów określonych w ustawie z dn. 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 564 ze zm.).

Wyjaśnić również należy, iż dobór próby poddanej kontroli oparto na osądzie kontrolerów wynikającym z ich doświadczenia zawodowego oraz wiedzy na temat kontrolowanej jednostki, przy czym dla przedmiotu kontroli określonego:

- w pkt 1 przyjęto nie mniej niż 25 przypadków sporządzenia aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie zwykłym;

- w pkt 2 przyjęto nie mniej niż 20% przypadków sporządzenia aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym oraz przypadków zamieszczenia (lub odmowy zamieszczenia) wzmianek lub przypisków na podstawie orzeczenia sądu państwa obcego lub rozstrzygnięcia innego organu państwa obcego;

- w pkt 3 przyjęto sposób wykorzystania nie mniej niż 100 blankietów przekazanych urzędowi stanu cywilnemu.

Jako miernik dla przedmiotu kontroli określonego:

- w pkt 1 przyjęto ilość przypadków niedopełnienia obowiązku (sporządzania asc z naruszeniem przepisów prawa lub nieprawidłowego gromadzenia akt zbiorowych) w stosunku do ilości wszystkich skontrolowanych aktów stanu cywilnego (ponad 50% nieprawidłowości powoduje ocenę negatywną);

- w pkt 2 przyjęto ilość przypadków niedopełnienia obowiązku (sporządzania asc z naruszeniem przepisów prawa, nieprawidłowego gromadzenia akt zbiorowych, uznania lub odmowy uznania orzeczenia/rozstrzygnięcia sądu zagranicznego lub innego organu zagranicznego z naruszeniem przepisów prawa) w stosunku do ilości wszystkich skontrolowanych zdarzeń (ponad 50% nieprawidłowości powoduje ocenę negatywną);

- w pkt 3 przyjęto ilość przypadków niedopełnienia obowiązku (blankietów, które nie mają statusu blankietu „czystego”, wykorzystanego do wydania dokumentów lub zniszczonego) w stosunku do ilości wszystkich skontrolowanych blankietów (ponad 5% nieprawidłowości powoduje ocenę negatywną)

W Urzędzie Stanu Cywilnego w Czarnocinie zatrudniona jest na stanowisku Kierownika USC Pani Agnieszka Adamczyk oraz na stanowisku Zastępcy Kierownika USC Pani Agata Wróbel. Upoważnienie do wydawania odpisów posiada również inny pracownik UG Czarnocin, Pani Wioleta Robak, która – z uwagi na nieobecność w dniu kontroli Kierownika USC oraz Zastępcy Kierownika USC - udzielała kontrolującym niezbędnych wyjaśnień.

W wyniku przeprowadzonej kontroli dokonano następujących ustaleń:

I. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie zwykłym

W kontrolowanym okresie w USC Czarnocin sporządzono w trybie zwykłym:

- 0 aktów urodzenia,
- 16 aktów małżeństwa
- 10 aktów zgonu

Kontroli poddano 16 aktów małżeństwa i 10 aktów zgonu (łącznie 26 aktów, 100% zdarzeń) sporządzone w trybie zwykłym.

Akty małżeństwa poddane kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia/forma zawarcia małżeństwa
1.	2603022/00/AM/2024/415141	małżeństwo przed kierownikiem usc
2.	2603022/00/AM/2024/810873	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”

3.	2603022/00/AM/2024/191183	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
4.	2603022/00/AM/2024/77571	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
5.	2603022/00/AM/2024/215439	małżeństwo przed kierownikiem usc
6.	2603022/00/AM/2024/043090	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
7.	2603022/00/AM/2024/353924	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
8.	2603022/00/AM/2024/586591	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
9.	2603022/00/AM/2024/856530	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
10.	2603022/00/AM/2024/701691	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
11.	2603022/00/AM/2024/703504	małżeństwo przed kierownikiem usc
12.	2603022/00/AM/2024/721131	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
13.	2603022/00/AM/2024/237379	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
14.	2603022/00/AM/2024/832803	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
15.	2603022/00/AM/2024/047498	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”
16.	2603022/00/AM/2024/053397	małżeństwo zawarte w trybie art. 1 § 2 i 3 Krio, tzw. „konkordatowe”

Małżeństwa zawarte przed kierownikiem usc: Zgromadzone w aktach zbiorowych dokumenty nie budzą wątpliwości i odpowiadają wymogom prawa. Znajdują się w nich: zapewnienia nupturientów o braku przeszkód do zawarcia małżeństwa (przeszkody - określone w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym), protokoły przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński podpisane przez właściwe osoby (nupturientów, świadków, kierownika usc). Wszystkie małżeństwa zawierane były w dacie ważności zapewnień.

Przyjęcie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński następowało w terminie określonym w art. 4 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego: „*małżeństwo przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego nie może być zawarte przed upływem miesiąca od dnia, kiedy osoby, które zamierzają je zawrzeć, złożyły kierownikowi urzędu stanu cywilnego pisemne zapewnienie, że nie wiedzą o istnieniu okoliczności wyłączających zawarcie tego małżeństwa. Jednakże kierownik urzędu stanu cywilnego może zezwolić na zawarcie małżeństwa przed upływem tego terminu, jeżeli przemawiają za tym ważne względy.*”

W jednym przypadku (akt o nr 2603022/00/AM/2024/215439) Kierownik USC w Czarnocinie pozytywnie rozpatrzył wniosek o skrócenie terminu oczekiwania na zawarcie związku małżeńskiego wynikającego z art. 4 Krio. W aktach zbiorowych znajduje się wniosek o skrócenie terminu wraz z uzasadnieniem. W niniejszym przypadku sporządzona została pisemna informacja o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku o skrócenie miesięcznego terminu.

Wszystkie akty małżeństwa sporządzane były z zachowaniem terminu określonego w art. 86 ust. 1 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego: „Kierownik urzędu stanu cywilnego, który przyjął oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński, sporządza akt małżeństwa najpóźniej w następnym dniu roboczym.”

Małżeństwa „konkordatowe”: w aktach zbiorowych przechowywane są właściwe dokumenty: zapewnienia nupturientów, zaświadczenia stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, zaświadczenia stwierdzające, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego. Zaświadczenia duchownych opatrzone są datą wpływu do USC w Czarnocinie, co pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, że dochowane są terminy określone w art. 8 § 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (przekazanie zaświadczenia przed upływem 5 dni od dnia zawarcia małżeństwa), a Kierownik USC sporządzał akty małżeństw w terminie wynikającym z art. 86 ust. 3 Pasc (najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu otrzymania zaświadczenia od duchownego).

Wszystkie małżeństwa zawierane były w dacie ważności zapewnień.

Wszystkie dokumenty (zapewnienia, protokoły, zaświadczenia) sporządzone są na obowiązujących formularzach.

Treść aktów małżeństw: nie budzi wątpliwości.

Akty zgonów poddane kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia
1.	2603022/00/AZ/2024/900345	tryb zwykły
2.	2603022/00/AZ/2024/315081	tryb zwykły
3.	2603022/00/AZ/2024/415148	tryb zwykły
4.	2603022/00/AZ/2024/393653	tryb zwykły
5.	2603022/00/AZ/2024/010244	tryb zwykły
6.	2603022/00/AZ/2024/416236	tryb zwykły
7.	2603022/00/AZ/2024/530779	tryb zwykły
8.	2603022/00/AZ/2024/023582	tryb zwykły
9.	2603022/00/AZ/2024/600109	tryb zwykły
10.	2603022/00/AZ/2024/069248	tryb zwykły

Dokumenty zgromadzone w aktach zbiorowych do aktów zgonów nie budzą wątpliwości. Przechowywane są odpowiednie części karty zgonu (tj. cz. I karty zgonu) oraz sporządzone na obowiązującym formularzu protokoły zgłoszenia zgonu, podpisane przez osobę zgłaszającą zgon i Kierownika USC.

Treść aktów zgonu: nie budzi wątpliwości

Przypiski: zgodnie z art. 25 ust. 1 Pasc: „Informacje o innych aktach stanu cywilnego dotyczących tej samej osoby oraz informacje wpływające na stan cywilny tej osoby zamieszcza się przy akcie stanu cywilnego w formie przypisków.” W art. 25 ust. 2 Pasc wskazano zaś, „sporządzając akt stanu cywilnego

lub dołączając do niego wzmiankę dodatkową, niezwłocznie zamieszcza się przypiski przy innych aktach stanu cywilnego dotyczących tej samej osoby.”

Obowiązek nałożony powyższym przepisem jest skrupulatnie realizowany w USC Czarnocin. Przypiski zawierają aktualną numerację aktów (tj. numery nadane aktom w elektronicznym rejestrze).

Dane przy akcie: zgodnie z art. 20 ust. 2 i 3 Pasc: *„w rejestrze stanu cywilnego zamieszcza się przy akcie stanu cywilnego dane o obywatelstwie oraz nr PESEL osoby, której akt dotyczy, jeżeli został nadany. W rejestrze stanu cywilnego zamieszcza się przy akcie urodzenia, oprócz danych określonych w ust. 2, numery PESEL rodziców osoby, której akt dotyczy, jeżeli zostały nadane.”*

Obowiązek nałożony przytoczonym wyżej przepisem jest realizowany w USC Czarnocin.

Przekazywanie danych do GUS:

W większości skontrolowanych przypadków widniejąca w systemie data przesłania danych do GUS pokrywała się z datą sporządzenia aktu stanu cywilnego, w niektórych przypadkach przesłanie danych nastąpiło po upływie kilku lub kilkunastu dni. Ustalono również, że Kierownik USC w Czarnocinie przekazuje drogą pocztową do Urzędu Statystycznego w Olsztynie kopie I części kart zgonu oraz oryginały III części kart zgonu, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2023r. w sprawie programu badań statystycznych na rok 2024 (Dz.U. poz. 2747).

Sposób prowadzenia akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego: Należy stwierdzić, iż w USC Czarnocin akta zbiorowe są prowadzone zgodnie z dyspozycją § 43 *Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego*, który stanowi:

„1. Akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego, niezależnie od postaci, w której są sporządzane, opatruje się oznaczeniem nadanym aktowi stanu cywilnego, którego dotyczą.

2. Akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego niesporządzone w formie dokumentu elektronicznego oznacza się dodatkowo datą sporządzenia aktu stanu cywilnego, którego dotyczą, i prowadzi się je w porządku chronologicznym.”

Sposób dokumentowania wniesienia opłaty skarbowej przy sporządzanych aktach: nie budzi zastrzeżeń. W aktach zbiorowych przechowywane są dowody wniesienia opłaty skarbowej w odpowiedniej dla danej czynności wysokości.

Dowody: akty małżeństwa oraz akty zgonu wraz z aktami zbiorowymi, sporządzone w kontrolowanym okresie w trybie zwykłym jako bieżąca rejestracja, wymienione w tabelach powyżej

Reasumując, realizacja zadań w przedmiocie sporządzania aktów stanu cywilnego (urodzeń, małżeństw, zgonów) w trybie zwykłym została oceniana jako pozytywna

II. proces sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym (transkrypcja zagranicznego aktu stanu cywilnego, odtworzenie treści zagranicznego aktu stanu cywilnego, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w polskim rejestrze stanu cywilnego) oraz uznawanie orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych

W kontrolowanym okresie w USC Czarnocin sporządzono w trybie szczególnym:

- 7 aktów urodzenia (w trybie transkrypcji)
- 2 akty małżeństwa (w trybie transkrypcji)
- 2 akty zgonu (w trybie transkrypcji)

W kontrolowanym okresie w Urzędzie Stanu Cywilnego w Czarnocinie odnotowano 1 wzmiankę dodatkową oraz 3 przypiski na podstawie orzeczenia sądu państwa obcego.

Kontroli poddano 7 aktów urodzenia, 2 akty małżeństwa, 2 akty zgonu sporządzone w trybie transkrypcji oraz 1 wzmiankę dodatkową zamieszczoną na podstawie orzeczenia sądu państwa obcego (80% zdarzeń).

Akty urodzenia poddane kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia
1.	2603022/00/AU/2024/594479	transkrypcja
2.	2603022/00/AU/2024/162495	transkrypcja
3.	2603022/00/AU/2024/497987	transkrypcja
4.	2603022/00/AU/2024/451009	transkrypcja
5.	2603022/00/AU/2024/487685	transkrypcja
6.	2603022/00/AU/2024/235833	transkrypcja
7.	2603022/00/AU/2024/544249	transkrypcja

Akty małżeństw poddane kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia
1.	2603022/00/AM/2024/397227	transkrypcja
2.	2603022/00/AM/2024/053615	transkrypcja

Akty zgonów poddane kontroli:

	Numer aktu	Tryb sporządzenia
1.	2603022/00/AZ/2024/975823	transkrypcja
2.	2603022/00/AZ/2024/900429	transkrypcja

Transkrypcja

Art. 104 Pasc stanowi:

„1. Zagraniczny dokument stanu cywilnego, będący dowodem zdarzenia i jego rejestracji, może zostać przeniesiony do rejestru stanu cywilnego w drodze transkrypcji.

2. Transkrypcja polega na wiernym i literalnym przeniesieniu treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego zarówno językowo, jak i formalnie, bez żadnej ingerencji w pisownię imion i nazwisk osób wskazanych w zagranicznym dokumencie stanu cywilnego.

3. Transkrypcji podlega dokument, który w państwie wystawienia jest uznawany za dokument stanu cywilnego i ma moc dokumentu urzędowego, jest wydany przez właściwy organ oraz nie budzi wątpliwości co do autentyczności.”

Akta zbiorowe zawierały odpowiednie dokumenty, a mianowicie: wnioski o transkrypcję, pełnomocnictwa, oryginały zagranicznych odpisów aktów stanu cywilnego wraz z tłumaczeniami przysięgłymi lub też odpisy wielojęzyczne, niewymagające tłumaczenia, dowody wniesienia opłaty skarbowe, potwierdzenia odbioru przez wnioskodawcę odpisu zupełnego polskiego aktu, którego wydanie jest zakończeniem procedury transkrypcji zagranicznego aktu.

Polskie akty stanu cywilnego sporządzono z zachowaniem zasad transkrypcji, tj. wiernego, literalnego przeniesienia treści zagranicznego dokumentu. W rubryce „adnotacje” wpisywano odpowiednią informację o podstawie sporządzenia aktu, przywołując także zagraniczny dokument, będący podstawą transkrypcji.

W przypadku, gdy zachodziła konieczność uzupełnienia polskiego aktu o brakujące dane, dokonywano tego w odrębnym postępowaniu (na podstawie art. 37 Pasc), w formie czynności materialnotechnicznej, wpisując odpowiednią wzmiankę dodatkową. Należy także podkreślić, iż w treści wzmianek odnotowano numer aktu, będącego podstawą uzupełnienia lub sprostowania (w przypadku, gdy podstawą uzupełnienia/sprostowania był akt stanu cywilnego znajdujący się w polskich księgach, został on wcześniej zmigrowany do BUSC i w treści wzmianki powoływano oznaczenie wygenerowane przez system), co ocenić należy pozytywnie z punktu widzenia przejrzystości i kompletności danych zawartych w aktach.

Kontrolujący zwrócili uwagę, że w przypadku, kiedy w zagranicznych aktach urodzenia przedstawianych do transkrypcji, podawano jedynie kraj urodzenia rodziców dziecka (brak podania nazwy miejscowości urodzenia), w sporządzanych w drodze transkrypcji polskich aktach urodzenia Kierownik USC w Czarnocinie przenosił literalnie do rubryki miejsce urodzenia ojca/matki dziecka ich kraj urodzenia (np. Polska), a następnie w drodze wzmianki dodatkowej prostował te dane, wpisując w rubryce miejsce urodzenia właściwą nazwę miejscowości (na podstawie aktów urodzeń rodziców dziecka). Choć opisanej sytuacji nie należy rozpatrywać w kategoriach naruszeń przepisów, kontrolujący zalecają, bo w tego typu wypadkach pozostawić puste rubryki dot. miejsca urodzenia (w tej rubryce powinna się bowiem znaleźć nazwa miejscowości, a nie kraju, jeśli zatem nazwa miejscowości w zagranicznym akcie w ogóle nie występuje, w polskim asc należy pozostawić rubrykę miejsce urodzenia pustą), a brakujące dane w zakresie nazwy miejscowości uzupełnić następnie w drodze wzmianki dodatkowej.

Wskazać następnie należy, iż opracowany w USC Czarnocin wzór wniosku o wpisanie zagranicznego aktu stanu cywilnego zawiera także rubrykę dot. ewentualnej prośby wnioskodawcy o dostosowanie do reguł polskiej pisowni danych zawartych w zagranicznym dokumencie.

Wyjaśnić należy, iż art. 104 ust. 7 Pasc przewiduje (jako odstępstwo od zasady wiernego, literalnego przeniesienia treści zagranicznego dokumentu) możliwość dostosowania pisowni danych zawartych w zagranicznym dokumencie do reguł pisowni polskiej, w przypadku gdy zagraniczny dokument stanu cywilnego dotyczy obywatela polskiego, który posługuje się również polskimi aktami stanu cywilnego.

Analizując sporządzone w trybie transkrypcji akty urodzeń i małżeństw (nr 2603022/00/AU/2024/594479, 2603022/00/AU/2024/497987, 2603022/00/AU/2024/451009, 2603022/00/AM/2024/397227) stwierdzić należy, iż Kierownik USC w Czarnocinie prawidłowo realizuje wnioski o dostosowanie pisowni danych do zasad pisowni polskiej, wpisując „od razu”, w zasadniczej części aktu, właściwą, polską pisownię oraz zamieszczając w rubryce „adnotacje” informacje o dostosowaniu pisowni do reguł pisowni polskiej.

Należy także dodać, iż zgodnie z art. 106 Pasc w przypadku, gdy zagraniczny akt małżeństwa nie zawiera informacji o nazwiskach małżonków noszonych po zawarciu małżeństwa oraz nazwiskach dzieci zrodzonych z tego małżeństwa, to razem z wnioskiem o transkrypcję małżonkowie mogą złożyć takie oświadczenie. Niniejsza kwestia stanowi kolejne odstępstwo od zasady wiernego, literalnego przeniesienia treści zagranicznego aktu do polskiego rejestru stanu cywilnego. Oznacza to, że w przypadku złożenia stosownych oświadczeń o nazwiskach wraz z wnioskiem o transkrypcję zagranicznego aktu małżeństwa dopuszczalne jest, aby te informacje wpisywać „od razu” w zasadniczej części polskiego aktu małżeństwa.

W przypadku kontrolowanego aktu małżeństwa o nr 2603022/00/AM/2024/39722, zagraniczny akt małżeństwa nie zawierał informacji o nazwiskach małżonków noszonych po zawarciu małżeństwa oraz nazwiskach dzieci zrodzonych z tego małżeństwa. Z wnioskiem o transkrypcję aktu małżeństwa wystąpiła w niniejszym wypadku tylko kobieta, która złożyła dodatkowe oświadczenie w zakresie swojego nazwisk oraz nazwiska dzieci zrodzonych z małżeństwa. W sporządzonym w drodze transkrypcji polskim akcie małżeństwa uzupełnione zostały od razu w treści aktu nazwisko kobiety oraz nazwisko dzieci zrodzonych z tego małżeństwa, zgodnie z oświadczeniem kobiety, zawartym we wniosku o transkrypcję.

Zastrzeżenia kontrolujących wzbudził w tym miejscu fakt, że oświadczenie odnośnie nazwiska dzieci zrodzonych z małżeństwa podpisała tylko kobieta.

Należy wyjaśnić, że rubryka dot. nazwiska dzieci zrodzonych z małżeństwa może zostać uzupełniona tylko w przypadku, gdy stosowne oświadczenie w tej sprawie zostanie podpisane przez oboje małżonków. Opisywaną sytuację należy zatem zakwalifikować jako nieprawidłowość, ponieważ miała ona bezpośredni wpływ na treść aktu.

Przypiski, dane przy akcie, przekazywanie danych do GUS: (omówiono szczegółowo przy aktach sporządzonych w trybie zwykłym) - uzupełnione, dane przesłane do GUS.

Sposób dokumentowania wniesienia opłaty skarbowej przy sporządzanych aktach: nie budzi zastrzeżeń. W aktach zbiorowych przechowywane są dowody wniesienia opłaty skarbowej w odpowiedniej dla danej czynności wysokości.

Dowody: akty urodzenia, akty małżeństwa oraz akty zgonu wraz z aktami zbiorowymi, sporządzone w kontrolowanym okresie w trybie transkrypcji, wymienione w tabelach powyżej.

Wpisywanie wzmianek dodatkowych i przypisków na podstawie orzeczeń sądów zagranicznych i rozstrzygnięć innych organów zagranicznych

W kontrolowanym okresie w USC Czarnocin w jednym przypadku zamieszczono w akcie małżeństwa nr 2603022/00/AM/847521 wzmiankę dodatkową o rozwiązaniu małżeństwa przez rozwód na podstawie orzeczenia sądu rejonowego w Niemczech z dnia 17.11.2023 roku, prawomocnego z dniem 21.12.2023 roku.

Przypomnieć należy, iż zgodnie z art. 108 ust. 1 Pasc kierownik urzędu stanu cywilnego dołącza wzmiankę dodatkową do aktu stanu cywilnego lub zamieszcza przypisek przy tym akcie, jeżeli orzeczenie sądu państwa obcego lub rozstrzygnięcie innego organu państwa obcego podlega uznaniu na podstawie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, wiążących Rzeczpospolitą Polską wielostronnych lub dwustronnych umów międzynarodowych lub prawa Unii Europejskiej.

Skuteczność na terytorium Polski zagranicznego orzeczenia o rozwodzie zależy zatem od jego uznania w sposób określony w Kodeksie postępowania cywilnego, o ile prawo wspólnotowe czy ratyfikowana przez Polskę umowa międzynarodowa nie stanowią inaczej.

Uwzględniając, że problematyka uznawania orzeczeń w sprawach cywilnych, w tym rozwodowych stanowi przedmiot regulacji wiążącego Polskę Rozporządzenia Rady (UE) nr 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę ((Dz.U. UE. L. 178/1), obowiązującego od 1 sierpnia 2022r – zwanego dalej rozporządzeniem Rady, skuteczność wyroku rozwodowego orzeczonego przez sąd w Niemczech w 2023 roku winna podlegać ocenie w oparciu o przepisy niniejszego rozporządzenia Rady.

Podstawy nieuznania orzeczeń dotyczących rozwodu, separacji lub unieważnienia małżeństwa wylicza art. 38 rozporządzenia Rady. W świetle powyższej regulacji, orzeczenia dotyczące rozwodu nie uznaje się;

- a) jeżeli takie uznanie jest oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym powołano się na uznanie;
- b) w przypadku gdy orzeczenie zostało wydane zaocznie - jeżeli stronie przeciwnej nie doręczono pisma wszczynającego postępowanie lub pisma równoważnego, w czasie i w sposób umożliwiający jej przygotowanie obrony, chyba że zostanie ustalone, że strona przeciwna jednoznacznie zgodziła się z orzeczeniem;
- c) jeżeli orzeczenia nie da się pogodzić z orzeczeniem wydanym w postępowaniu między tymi samymi stronami w państwie członkowskim, w którym powołano się na uznanie; lub
- d) jeżeli orzeczenia nie da się pogodzić z wcześniejszym orzeczeniem wydanym w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim między tymi samymi stronami, o ile to wcześniejsze orzeczenie spełnia warunki niezbędne do jego uznania w państwie członkowskim, w którym powołano się na uznanie.

W skontrolowanym przypadku, w aktach zbiorowych znajdowały się odpowiednie dokumenty: wniosek o wpisanie wzmianki o rozwodzie, wyrok rozwodowy wraz z tłumaczeniem przysięgłym oraz

zaświadczeniem, o którym mowa w rozporządzenia Rady, wraz z tłumaczeniem przysięgłym. Z treści zaświadczenia wynikało, iż wskazane orzeczenie rozwodowe jest prawomocne oraz, iż nie zostało ono wydane w trybie zaocznym.

Sposób procedowania w sprawie zamieszczenia wzmianki o rozwodzie na podstawie orzeczenia sądu zagranicznego nie budzi zastrzeżeń kontrolujących.

Reasumując: realizacja zadań w przedmiocie sporządzania aktów stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w trybie szczególnym (transkrypcja zagranicznego aktu stanu cywilnego, odtworzenie treści zagranicznego aktu stanu cywilnego, rejestracja zdarzenia, które nastąpiło za granicą w rejestrze stanu cywilnego) została oceniana jako pozytywna z jedną nieprawidłowością.

III przechowywanie dokumentów, wykorzystywanie blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń

Sposób przechowywania dokumentów oraz usytuowanie stanowiska komputerowego z zainstalowanym system „Źródło” nie budzą zastrzeżeń pod względem bezpieczeństwa.

Wskazać następnie należy, iż dla realizacji zadań przez Urząd Stanu Cywilnego w Czarnocinie pobrano ze Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w dn. 18.07.2024 r. partię 500 blankietów o nr AG8912501- AG8913000 (nr pokwitowania (105/2024). Kontroli poddano partię 300 blankietów o nr AG8912501-AG8912800.

Korzystając z generowanych w ramach Bazy Usług Stanu Cywilnego raportów, ustalono, iż 299 blankietów miało status „wydany”; 1 blankiet (o nr AG 8912608) miał status „zniszczony”.

Kontrolujący stwierdzili także, że USC w Czarnocin prowadzona jest jeszcze dodatkowo papierowa ewidencja blankietów, w której oznacza się każdorazowo wykorzystany blankiet oraz cel dla którego został wydany.

Reasumując: bezpieczeństwo przechowywania dokumentów, wykorzystywanie blankietów odpisów aktów stanu cywilnego i blankietów zaświadczeń zostało ocenione pozytywnie.

Mając na uwadze powyższe oceny i uwagi wnoszę o:

1. prawidłowe stosowanie art. 106 Pasc w zakresie dot. możliwości złożenia oświadczeń o nazwiskach noszonych po zawarciu związku małżeńskiego i nazwiskach dzieci zrodzonych z małżeństwa w przypadku, gdy zagraniczny dokument nie rozstrzyga niniejszej kwestii *(w polskim akcie małżeństwa powstałym w drodze transkrypcji rubryka dot. nazwiska dzieci może zostać uzupełniona w przypadku, gdy stosowne oświadczenie w tej sprawie złożyli i podpisali oboje małżonkowie)*

2. w przypadku transkrypcji zagranicznych aktów urodzenia, w których podano jedynie kraj urodzenia rodziców dziecka (bez miejscowości), pozostawianie w polskim akcie urodzenia pustych rubryk dot. miejsca urodzenia, a następnie uzupełnianie brakujących danych w zakresie nazwy miejscowości urodzenia w drodze wzmianki dodatkowej.

Na podstawie art. 49 ustawy o kontroli w administracji rządowej, proszę o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych uchybień/nieprawidłowości, a także o przekazanie – **w terminie 14 dni** od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego – informacji o sposobie wykorzystania ww. uwag i wniosków oraz o wykonaniu zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, iż zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od niniejszego wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Skład zespołu kontrolerów:

1/ Agnieszka Skrzyniarz – inspektor wojewódzki - kierownik zespołu kontrolerów

2/ Edyta Piotrowska- Cholewa – Kierownik Oddziału ds. Nadzoru i Obywatelstwa Polskiego – członek zespołu kontrolerów

Józef Bryk
Wojewoda Świętokrzyski